

О. К. Малютіна, канд. іст. наук, ст. викл. (*ХНУВС, Харків*)

Б. О. Рощенко, студент 1 курсу, група ПДдср-21-9 (*ХНУВС, Харків*)

ВІЙСЬКОВА РЕФОРМА ПАВЛА СКОРОПАДСЬКОГО

У сучасному світі Збройні Сили будь-якої країни це – гарантія безпеки кордонів та територіальної цілісності держави. Боездатна армія є одним із вирішальних факторів існування країни, особливо в умовах зовнішньої агресії. Збройні Сили України пройшли шлях від етапу становлення до потужної армії. Головна подія яка змінила якість української армії стала збройна агресія Російської Федерації на Сході України. За 7 років армія України змогла змінитися до не впізнавання. Історичний досвід періоду Української Держави гетьмана Павла Скоропадського та його спроба проведення військової реформи демонструє значення національних Збройних Сил в боротьбі за державність.

Всупереч соціал-демократичним переконанням діячів Центральної Ради, які відмовились від ідеї власного українського війська, життєвий досвід кадрового військового офіцера спонукав П. Скоропадського до формування боездатної армії, яка б надавала змогу закріпити незалежність України. Тому законом про тимчасовий державний устрій України від 29 квітня 1918 р. Павло Скоропадський затвердив себе Верховним Воєводою Української Армії і Флоту.

Особливим військовим формуваннями стала Перша козацько-стрілецька дивізія, зібрана з українських військовополонених Австро-Угорщини (Сірожупанників). П. Скоропадський також мав наміри прихилити на свій бік російських офіцерів, які осіли на Наддніпрянщині та заручитися підтримкою Православної церкви для надання в армію капеланів.

24 липня 1918 р. було зроблено новий крок у розбудові майбутнього війська – Рада Міністрів ухвалила закон про загальний військовий обов'язок та затвердила план організації армії.

Кількісно армія мала становити 310 тис. козаків та 8 армійських корпусів. До служби були долучені 175 генералів, 45 тис. старшин. Але німецьке командування, від якого залежав П. Скоропадський, мало інші погляди на цю ситуацію. Гетьман отримав дозвіл на армію численністю не більше 65-тис. вояків.

У цій ситуації П. Скоропадський сформував Сердюцьку дивізію укомплектовану хлопцями від 18 до 25 років з родин заможних хліборобів. Сердюцька дивізія розглядалася гетьманом як власна гвардія, в основу якої покладался, перед усім, не національний, а соціальний принцип.

П. Скоропадський знайшов певний компроміс з німцями і почав будівництво нових військових структур зокрема артилерії. Було створено ГАУ (Головне Артилерійське Управління), відкрито 10 військових юнацьких шкіл, почали функціонувати військові відділи від піхотних до гарматних.

Улітку 1918 року терміново відкрили 5 кадетських корпусів для підготовки військових кадрів до СВА (Сухопутних військ армії). Кадетські корпуси були укомплектовані офіцерами, викладацьким составом та кадетами наприкінці 1918 року.

Важливу роль у підготовці кадрів відіграла створена улітку 1918 року у м. Києві Інструкторська школа старшин для підвищення кваліфікації для найвищих посадах Сухопутних військ армії і вже 6 серпня 1918 року були випущені перші 283 старшини.

П. Скоропадський разом з генералами хотів укомплектувати до листопада всі військові частини старшинським складом. До березня 1919 р. повинні були мобілізувати ще 79 тис. добровольців. На усі ці заходи уряд виділяв 1 млрд 250 тис. карбованців. Оснащення української армії було взято в Україні на постійних військових дислокаціях від російських військ Південно-Західного та Румунського фронтів.

Таким чином, П. Скоропадський задумав і навіть частково реалізував військову реформу в дуже тяжкі часи. Німеччина була категорично проти масової української армії, Австро-Угорщина також обмежувала повноваження гетьмана. Не зважаючи на геополітичну ситуацію та опір німецьких окупантів гетьман взяв курс на створення великої боєздатної армії. До цього плану були долучені

300 генералів і офіцерів Генерального штабу колишньої російської армії, які мали багатий військовий досвід та освіту. Завдяки реформам П. Скоропадського було відкрито Військові школи старшин, юнацькі та кадетські корпуси, закладено умови для формування артилерійських полків та бригад. Поразка країн Центрального блоку в Першій світовій війні, виступ Директорії восени 1918 року призвели до падіння Гетьманату та згорання розпочатих гетьманом реформ. Підбиваючи підсумки можна сказати, що ідея повноцінної військової реформи за часів Павла Скоропадського була спрямована на створення нової армії України та збереження української державності.

Література

1. Крип'якевич І., Гнатів Б., Стефанів З. Історія Українського війська. 1992. Львів. 702 с.
2. Литвін М., Науменко К., Збройні Сили України ХХ ст. Генерали та адмірали. Харків; Львів. 2007. 278 с
3. Монкевич Б. Організація армії Української держави 1918 р. Україна в минулому. К.: Львів, Випуск 7, 1995. С.67–112.